ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนบ้านคลองแคจังหวัดสมุทรสาคร

THE BAN-KHLONG-KAE SCHOOL STUDENTS' UNDERSTANDING OF THE OPERATION OF MORALITY TEACHING MONKS IN SMUT SAKORN PROVINCE

สุดใจ ภูกงลี[1] , พระวิเชียร อธิปุณฺโญ[1]

SUDJAI POOKONGLEE[1], PHRA VICHIAN ADHIPUNYO[1]

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 146 คน ที่จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัว กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane´) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.54 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงจากลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน ($\bar{x}$ =1.63, S.D.=0.18) ด้านวิธีการสอน ($\bar{x}$ =1.57, S.D.=0.13) 3) ด้านสาระการเรียนรู้วิชา

[1] อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

พระพุทธศาสนา ($\bar{x}$=1.50, S.D.=0.13) และด้านการวัดการประเมินผล ($\bar{x}$ =1.47, S.D.=0.15) ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวปัญหาและแนวทางแก้ไข 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านวิธีการสอน (2) ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน (3) ด้านการวัดการประเมินผล และ (4) ด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ดังนั้น พระสอนศีลธรรม ควรสอนให้นักเรียนมีความเข้าใจในหน้าที่ที่รับผิดชอบ คือการตั้งใจเรียน และเน้นให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

คำสำคัญ : 1. ความเข้าใจ 2. การปฏิบัติงาน 3. ครูพระสอนศีลธรรม 4. นักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to study the Ban-khlong-kae school students' understanding of the operation of morality teaching monks in Smut Sakorn Province 2) to compare of the students' understanding of the operation of morality teaching monks therein, and 3) to investigate their suggestions of problem and its solutions in understanding the operation of morality teaching monks therein. The samples were 146 students of Ban-khlong-kae school in Smut Sakorn Province, classified by gender, age, academic year and family status. The Taro Yamane's formula and stratified random sampling were used to determine the sampling size. The research tool used in this study was questionnaire. Statistics for data analysis were Frequency, Percentage, Mean, Standard deviation, One-Way ANOVA. The research findings were as follows: 1) the average of all 4 aspects of the Ban-khlong-kae school students' understanding of the operation of morality teaching monks in Smut Sakorn Province was found at moderate range ($\bar{x}$ =1.54); They were teaching material ($\bar{x}$ =1.63, S.D.=0.18), teaching method ($\bar{x}$ =1.57, S.D.=0.13), Buddhism subject content ($\bar{x}$ =1.50, S.D.=0.13) and assessment ($\bar{x}$ =1.4, S.D.=0.15) respectively. 2) The overall hypothesis test results were shown that the Ban-khlong-kae

school students' understanding of the operation of morality teaching monks in Smut Sakorn Province, with different sex, age, academic year and family status, was not significant. 3) The Ban-khlong-kae school students provided their suggestions on the problems and its solutions in 4 aspects: (1) the teaching method (2) the learning material (3) the assessment and (4) the Buddhism subject contents. Thus, the morality teaching monks should train the students to be responsible for their duties, i.e., paying attention in their studies and encourage them to be honest to themselves and others.

Keywords: 1. Understanding 2. Operation 3. Morality Teaching Monks 4. Students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันปรากฏว่าปัญหาสังคมของไทยได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมาสาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อม และเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น แต่เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม คือการย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม นอกจากนี้ ปัญหาสังคมหลายด้านยังรุมล้อมคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียนนักศึกษา ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเดิม ขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดีงามตามโครงสร้างของสังคมไทยจางหายไป พร้อมกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัว ซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ที่จะต้านทานกับสภาพปัญหาแวดล้อมต้องขาดความมั่นคง จนเกิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตามมา เช่น ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ปัญหานักเรียน นักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสมในเวลาเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และปัญหาอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักศึกษา เป็นต้น (บุญหนา จิมานัง และคณะ, 2551 หน้า 2)

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว พบว่า รากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริงคือการที่นักเรียนนักศึกษาไม่ได้รับการกล่อมเกลาด้านจิตใจในการที่จะปลูกฝังในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม จนทำให้ขาดความสำนึกต่อหน้าที่ ขาดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ขาดการใช้สติพิจารณายั้งคิด และแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม

ภายนอกที่ไม่เหมาะสม กอปรด้วยสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน นักศึกษาที่ยุยงส่งเสริม ชักจูง และโน้มนำอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน นักศึกษา ให้สัมฤทธิ์ผลได้ภายใต้โลกาภิวัตน์ เว้นแต่นักเรียน นักศึกษาจะถูกจัดระเบียบทางความคิด จนมีจิตใจที่ใฝ่ดี และมีพลังใจที่เข้มแข็งเป็นภูมิคุ้มกันต้านทานเหตุปัจจัยที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ดีงามได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น กรมการศาสนา ได้พิจารณาเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาอย่างจริงจังและบังเกิดผลเป็นรูปธรรม โดยมีโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งจัดเป็นโครงการเชิงรุกที่สามารถนำกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน เนื่องจากมีการบูรณาการนำมิติศาสนากับการศึกษาที่เข้าถึงผู้เรียน โดยมีพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการอบรมสั่งสอนนักเรียน นักศึกษาทุกระดับการศึกษาในสถานศึกษาทั่วประเทศ คาดหวังว่าจะเป็นโครงการที่สร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม ต้องการใช้โครงการนี้ให้เข้าไปมีส่วนผลักดันสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทยด้วยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน มีพระที่จะนำหลักธรรมคำสอนผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับ คือ ผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจากพระภิกษุโดยตรง ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการและการสำรวจข้อมูลความต้องการให้กรมการศาสนาดำเนินการเพิ่มจำนวน พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มุ่งหวังให้โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ภาครัฐได้ให้การสนับสนุนจะเข้าไปในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กไทยให้เป็นเด็กดี เด็กเก่ง เป็นกำลังของชาติบ้านเมือง และสามารถนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป (มติคณะรัฐมนตรี, 5 มิถุนายน 2550 อ้างในกรมการศาสนา, 2548 หน้า 3) อนึ่ง ลักษณะที่แตกต่างกันของประชากร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางสังคม จะมีลักษณะทางจิตวิทยาที่แตกต่างกัน อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่กำหนดบทบาทและ กิจกรรมของแต่ละเพศไว้ ทำให้มีความคิด ค่านิยม และทัศนคติต่างกัน อายุ ส่งผลให้ความคิดและพฤติกรรมแตกต่างกัน เนื่องจากประสบการณ์ที่แตกต่างกัน การศึกษาทำให้ความคิด ค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมต่างกันไป ทั้งนี้เป็นเพราะได้รับการอบรมบ่มเพาะที่แตกต่างกันนั่นเอง และสถานภาพทางสังคมที่ต่างกันทำให้ประสบการณ์ ทัศนคติ วัฒนธรรม ค่านิยมและเป้าหมายของนักเรียน นักศึกษาแตกต่างกัน (ปรมะ สตะเวทิน, 2546 หน้า 105) การศึกษาความเข้าใจจำเป็นต้อง

ทำการเปรียบเทียบนักเรียนที่มีเพศ อายุ ชั้นปี และสถานครอบครัวด้วย เพราะความเข้าใจเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทัศนคติ และทัศนคติจะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนนั่นเอง

ดังนั้น จากสภาพการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อจะได้องค์ความรู้ที่ลึกซึ้ง และถูกต้อง ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ให้มีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายขององค์กร และเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนาต่อไป

2. โจทย์วิจัย

2.1 นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับใด

2.2 ผลการเปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาครเป็นอย่างไร

2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาครมีอะไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร

3.2 เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร

3.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ชั้นปี และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนแตกต่างกัน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมความเข้าใจของนักเรียนในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ให้ดียิ่งขึ้น

5.2 สถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในในการปฏิบัติหน้าที่ของสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดสมุทรสาคร

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย คือ 1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งหมด จำนวน 237 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane´) (งานทะเบียนวัดผล สถิตินักเรียน ปีการศึกษา 2561) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 146 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วนำมาหาอัตราส่วนของประชากร (Proportional Size) เพื่อหากลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละระดับชั้นปีการศึกษา 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 1 ชุด โดยแบ่งคำตอบออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ คือ เพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัว ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านวิธีการสอน ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน ด้านการวัดการประเมินผล และด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ด้านละ 6 ข้อ รวมเป็น 24 ข้อ เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ใช่และไม่ใช่ 3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน คือ (1) ทำหนังสือลงพื้นที่ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่เพื่อการวิจัย และในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน (2) ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ (3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง (4) เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน 146 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล และ (5) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป 4)

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ ได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน คือ (1) วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติบรรยาย คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (2) การวิเคราะห์วิธีการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน การวัดการประเมินผล และ สาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา โดยการหาค่าเฉลี่ย ( ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ (3) ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย การเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัว โดยทดสอบความแปรปรวนทางเดียว One – Way ANOVA ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé)

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 1.54 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงจากลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน ($\bar{x}$ =1.63, S.D.=0.18) ด้านวิธีการสอน ($\bar{x}$ =1.57, S.D.=0.13) 3) ด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา ($\bar{x}$ =1.50, S.D.=0.13) และด้านการวัดการประเมินผล ($\bar{x}$ =1.47, S.D.=0.15) ตามลำดับ ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ( ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร

ข้อความ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิธีการสอน	1.57	0.13	ปานกลาง
2. ด้านการสื่อประกอบการสอน	1.63	0.18	ปานกลาง
3. ด้านการวัดการประเมินผล	1.47	0.15	ปานกลาง
4. ด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา	1.50	0.13	ปานกลาง
รวม	**1.54**	**0.54**	**ปานกลาง**

7.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเข้าใจของนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัว พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแคที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกทดสอบในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านวิธีการสอน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ อายุ และสถานภาพครอบครัว ต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่อยู่ชั้นปีที่เรียนต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม ไม่แตกต่างกัน 3) ด้านการวัดการประเมินผล พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ อายุ ชั้นปีที่เรียน และสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านที่ 4) ด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนที่มีเพศ อายุ ต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่อยู่ชั้นปีที่เรียนและสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน กล่าวคือ จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé) พบว่านักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมแตกต่างกันกับนักเรียนที่อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ และนักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน พบว่านักเรียนที่อยู่กับน้า อา มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมแตกต่างกันกับนักเรียนที่อยู่กับพ่อ แม่ และตา ยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

7.3 นักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาครดังนี้ ด้านวิธีการสอน คือ ควรยกตัวอย่าง หรือเล่านิทานประกอบการสอนให้มากขึ้น และอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจนมากขึ้น ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน คือ ควรใช้สื่อวิดีโอพุทธประวัติ หรือคลิปอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหามาประกอบในการสอนมากยิ่งขึ้นและควรนำคลิปตลกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับข้องกับการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ดูเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเรียน ด้านการวัดการประเมินผล คือ ควรทดสอบความรู้เกี่ยวกับพุทธประวัติหรือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาก่อนสอน และควรประเมินนักเรียนด้วยวิธีการสังเกตก่อนสอน ขณะสอนและหลังสอน รวมทั้งควรประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย ด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา คือควรสอนเน้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน กล่าวคือการตั้งใจเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และควรเน้นให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เพราะความซื่อสัตย์จะทำให้คนอื่นไว้วางใจและเป็นผู้น่าเชื่อถือ

8. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้การปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม กล่าวคือการปฏิบัติหน้าที่ในการสอนพระพุทธศาสนาต้องมีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น วิธีการสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางปัญญา ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ทั้งนี้ต้องมีองค์ประกอบอื่น ๆ เข้ามาสนับสนุนด้วย เช่น สื่อ วิธีการสอน การวัดผลประเมินผล ฯลฯ จึงจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในทางที่ดีได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยกลวิธีและอุบายประกอบการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระธรรมปิฎก, ป.อ. ปยุตฺ

โต (2544 หน้า 51-63) ได้กล่าวว่า กลวิธีและอุบายประกอบการสอนประกอบด้วย 1) การยกอุทาหรณ์ยกตัวอย่างและการเล่านิทานประกอบในการสอน ทำให้เห็นภาพชัดเจนและเกิดความเพลิดเพลิน 2) การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา ทำให้เรื่องลี้ลับเข้าใจง่าย 3) การใช้อุปกรณ์การสอน ช่วยกระตุ้นความสนใจและเกิดการเรียนรู้ 4) การทำเป็นตัวอย่าง เป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุด โดยเฉพาะการสอนด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือศีลธรรม เพราะตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน 5) การเล่นคำ เล่นภาษา และใช้คำในความหมายใหม่ ซึ่งเป็นปฏิภาณไหวพริบของผู้สอน ทำให้เกิดความน่าสนใจ ติดตาม จดจำ และประทับใจ 6) อุบายเลือกคน และการปฏิบัติรายบุคคล ซึ่งเป็นวิธีการที่พระพุทธองค์ทรงใช้เป็นหลักในการประกาศพระพุทธศาสนา สอนคนตามอุปนิสัยหรือลักษณะนิสัย ทำให้ถูกจริตของผู้ถูกสอน 7) การรู้จังหวะและโอกาส ผู้สอนต้องรู้ว่าผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนหรือไม่ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น การใช้จังหวะและโอกาสที่เหมาะสม จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนการสอน 8) ความยืดหยุ่นในการใช้วิธีการ ไม่ยึดติดกับวิธีการ มุ่งผลสำเร็จในการเรียนรู้เป็นสำคัญ เลือกใช้วิธีการสอนที่ได้ผลดีที่สุดในช่วงจังหวะที่เหมาะสม ผสมผสานกันไปทั้งพระเดชและพระคุณร่วมกัน 9) การลงโทษและให้รางวัล ด้วยการกล่าวสรรเสริญ ยกย่องเพื่อให้เกิดกำลังใจและความเชื่อมั่นในความดี แต่ไม่ควรลงโทษ เปลี่ยนเป็นการแนะนำจะดีที่สุด และ 10) กลวิธีแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งต้องอาศัยปฏิภาณไหวพริบในการประยุกต์ใช้หลักการและกลวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาใช้เป็นคราว ๆ ไป ดังนั้น พระสอนศีลธรรมจะต้องอาศัยกลวิธีและอุบายเหล่านี้มาประกอบการสอนเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อประกอบการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า พระสอนศีลธรรมควรใช้สื่อการให้มากกว่า เพราะว่าการใช้สื่อการสอนเปรียบได้กับมือที่สามของครูผู้สอน เพราะสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องทุ่นแรงช่วยเสริมให้การสอนน่าสนใจ และลดพลังงานการที่ครูผู้สอนต้องพูดอธิบายให้น้อยลงได้ เป็นการประหยัดเวลาการสอนลง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ตลอดใจจำได้นาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ และคณะ (2530 หน้า 116) ได้ให้ความสำคัญของใช้สื่อว่า สื่อการสอนนับได้ว่ามีความสำคัญต่อการสอนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะเหตุผลว่า 1) ปรัชญาทางการศึกษาเปลี่ยนไป โดยที่ปัจจุบันนี้ปรัชญาทางการศึกษาซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเองให้ได้รับประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด ดังนั้น สื่อการสอนจึงเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น 2) ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีมากขึ้น ผู้เรียนต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขวางมากขึ้น ใช้เวลาให้

น้อยลง สื่อการสอนจึงมีบทบาทในเรื่องของเวลาและความเข้าใจได้ และ 3) สื่อการสอนช่วยให้ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้เหมาะสมตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล รวมทั้งเหมาะสมกับพัฒนาการ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการวัดการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก พระสอนศีลธรรมได้มีการวัดประเมินผลที่จะช่วยให้ทราบว่า ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในแต่ละด้านเพียงใด และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ เมื่อนำผลการประเมินไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก็จะสรุปได้ว่า เก่งหรืออ่อน ได้หรือตก เป็นต้น ในการตัดสินผล ผู้ทำการประเมินผล จะต้องไม่ลำเอียงหรือมีอคติ ดังนั้น การประเมินผลจึงต้องใช้วิธีการหลาย ๆ ทาง และวัดหลาย ๆ ด้าน โดยใช้เครื่องมือหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้แน่ใจว่า ผลของการประเมินถูกต้อง เหมาะสม และเชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วศิน อินทสระ (2526, หน้า 86) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการเรียนการสอน 3 ขั้นคือ 1) การประเมินผลก่อนเรียน หมายถึง การวัดความรู้พื้นฐานและวัดทักษะเบื้องต้นก่อนเรียน เพื่อศึกษาดูสภาพพื้นฐานของผู้เรียนว่า เก่ง อ่อน ในลักษณะอย่างใดบ้าง หากนักเรียนคนใดหรือห้องใดมีพื้นฐานไม่เพียงพอ จะได้ปูพื้นฐานเสียก่อน เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน หรือการจัดสถานการณ์การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพื้นฐานของแต่ละคน 2) การประเมินผลในขณะที่มีการเรียนการสอน เป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนาการสอนของครูและพัฒนาการเรียนของนักเรียนว่าสามารถผ่านหน่วยแรกก่อนที่จะสามารถผ่านไปเรียนในหน่วยต่อไปได้หรือยัง ผู้ที่ยังไม่ผ่าน ยังบกพร่องในเรื่องใด ควรมีการสอนซ่อมเสริมจนสามารถเรียนรู้ในหน่วยย่อย ๆ นั้นก่อนจะเรียนในหน่วยถัดไป การตัดสินว่าบุคคลผ่านหรือไม่ผ่านในหน่วยย่อยใด ๆ นั้น ต้องอาศัยการกำหนดเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า และผลการสอบต้องใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับไปสู่ผู้เรียนเพื่อแก้ไขให้ตรงจุดได้ทันที และให้ครูได้จัดสภาพการเรียนการสอนที่เหมาะสม ทันสมัยอยู่เสมอ และ 3) การประเมินผลเพื่อตัดสินการเรียน เพื่อตัดสินว่าได้หรือตก ควรให้คะแนนในระดับใด ถือว่าเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะให้บรรลุในการเรียนการสอน อีกทั้งเป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน ซึ่งจะต้องใช้วิธีการวัดในหลาย ๆ วิธี และจะต้องใช้ความระวังเป็นพิเศษ เพื่อความยุติธรรมแก่นักเรียน รวมทั้งข้อสอบจะต้องมีความเที่ยงตรง มีความเชื่อมั่นได้

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอน

ศีลธรรม โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ไม่ว่านักเรียนจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากว่านักเรียนที่มีเพศต่างกันทั้งชายและหญิงเรียนห้องเดียวกัน ทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน โดยมีพระสอนศีลธรรมรูปเดียวกัน อายุของนักเรียนจึงไม่ส่งผลต่อความเข้าใจในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม แท้จริงแล้วอยู่ที่การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอของนักเรียน โดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น E-Learning หรือ YouTube ฯลฯ นักเรียนสามารถหาความรู้ได้ ไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือในห้องอย่างเดียว ดังนั้น ไม่ว่านักเรียนจะมีอายุอยู่ในระดับไหนก็ตาม ย่อมมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมได้ไม่ต่างกัน ชั้นปีที่เรียนของนักเรียนก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการแสวงหาความรู้ของนักเรียน อยู่ชั้นปีอะไร ก็แสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้ หากมีความขยันหมั่นเพียรที่จะพัฒนาตนให้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ไม่ว่านักเรียนจะเรียนอยู่ชั้นปีอะไรก็ตาม ย่อมมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรมได้เช่นเดียวกัน ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ไม่ว่านักเรียนจะมีสถานภาพครอบครัวอย่างไร ไม่ส่งผลต่อการความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพราะนักเรียนบ้านคลองแคตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ขึ้นไปได้รับการอบรมสั่งสอนจากพระสอนศีลธรรมต่อเนื่องย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป จึงทำให้นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองแค ที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระดำรงค์เดช วิสาโท (2554, หน้า 141) ได้ศึกษาเรื่อง “การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรมในมุมมองของนักเรียนโรงเรียนหนองนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนหนองนกไข่ จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีมุมมองในการสอนของครูพระสอนศีลธรรมโดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมชัย กิตฺติญาโณ, ดร. และคณะ (2560, หน้า 561) ได้ศึกษาเรื่อง “ความเข้าใจในบทบาทพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม ที่มีสถานภาพ อายุ และศึกษาอยู่คณะต่างกัน มีความเข้าใจในบทบาทพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานที่ว่า นักศึกษาที่อยู่ชั้นปีต่างกัน มีความเข้าใจในบทบาทพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับการวิจัยของ พระสมุห์วิสุทธิ์ศรี นนฺทชโย (2551,หน้า 83) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีต่อครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดคู้บอน ปีการศึกษา 2550 พบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนวัดคู้บอน ที่มีเพศต่างกันมีทัศนคติต่อครูผู้สอนพระพุทธศาสนาไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานที่ว่า นักเรียนที่มีอายุและชั้นเรียนต่างกัน มีทัศนคติต่อครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างกัน

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัย พบว่า ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือโรงเรียนควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้พระสอนศีลธรรมนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอน โดยเลือกใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม ซึ่งได้จากผลการประเมินการสอนมาปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอน ใช้สื่อประกอบการสอนที่ทันสมัย ตลอดถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการศึกษา พบว่า ความเข้าใจของนักเรียนในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนบ้านคลองแค จังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติคือ 1) พระสอนศีลธรรมควรปรับปรุงและพัฒนาด้านวิธีการสอนให้หลากหลายวิธี เพื่อให้นักเรียนสนใจในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเล่านิทาน หรือแสดงบทบาทสมมุติ 2) พระสอนศีลธรรมควรใช้สื่อประกอบการสอนที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพราะว่าในยุคปัจจุบันเป็นยุคดิจิตอล การใช้สื่อที่ทันสมัยเป็นสิ่งสำคัญในการใช้ประกอบการสอน ให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในวัยเด็ก 3) พระสอนศีลธรรมควรปรับปรุงการวัดผลประเมินผล ไม่ว่าจะเป็นก่อนสอน ขณะสอน หรือหลังสอน เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น และ 4) พระสอนศีลธรรมควรส่งเสริมให้นักเรียนได้นำความรู้ด้านสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น อาจส่งเสริมด้วยการจัดกิจกรรมที่ปฏิบัติได้ง่าย เช่น การฝึกสมาธิด้วยการนับตัวเลข การแสดงบทบาทสมมติเรื่องความรับผิดชอบ

ต่อหน้าที่ การเล่านิทานธรรมะให้เพื่อนฟัง ฯลฯ เพราะว่าการประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวันนั้น จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กนักเรียนเป็นคนดี มีศีลธรรม เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้

9.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1) ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาเพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่นักเรียน

2) ควรวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาการสอนของพระสอนศีลธรรมในเรียนเรียน

3) ควรวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้แก่นักเรียน เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

10. บรรณานุกรม / เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2548). คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.

พระธรรมปิฎก. (ป.อ. ปยุตฺโต, 2544). พุทธวิธีในการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.

วศิน อินทสระ. (2526). การวัดและประเมินผลการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์. ในศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : กราฟิคอาร์ต.

บุญหนา จิมานัง และคณะ. (2551). การประเมินประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 9. รายงานการวิจัย. สำนักวิชาการ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

ปรมะ สตะเวทิน. (2546). การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

พระดำรงค์เดช ทองสิมา. (2554). การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรมในมุมมองของนักเรียนโรงเรียนหนองนกไข่ ตำบลหนองนกไข่ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระสมชัย กิตฺติญาโณ, ดร. และคณะ. (2560). ความเข้าใจในบทบาทพระสงฆ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติประจำปี 2560 (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), หน้า 560 - 569.

พระสมุห์วิสุทธิ์ศรี เทียนวิเศษ. (2551). ทัศนคติของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่มีต่อครูผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนวัดคู้บอน ปีการศึกษา 2550. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ และคณะ. (2530). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์การศึกษาสำหรับครูทางวิทยุไปรษณีย์ กรมการฝึกหัดครู.

11. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยในครั้งนี้